

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

עין משפט
נר מצוה

בר א מיי פטי' מהל'
פולין ונודשין הלכה
מ:
בה ב מיי פ"ד מהל'
ק"פ הלכה ב:
כו ב מיי פ"ב מהל' צלח
מקדש הי"ב:

רבינו הגנאל (המשך)
כ"י פ"י מחוסר מעשה
מילה. ופרקיני כו ליה ליה
ליב חסדא הואיל להקל
אבל לחומרא אית ליה.
ומתנהו מאי שנא האי
תא דאי איכא מקצת מבני
חבורה טמאין ומקצתן
טהורין דפשיטא ליה דלא
פסלי הטמאין לטהורין
אלא אוכלין הטהורין
ולא חיישנן בטומאה
ואי איכא מקצת מבני
חבורה ערלים ומקצתן
מולין דמספקא ליה. ואמר
ליה רבינא בטומאת בשר
היא הוי דמי כנון
שטמא מקצת אברין של
זבח והטמאין נשרפין
והטהורין נאכלין ולא
פסלי הטמאין לטהורין.
ופלי לאוקמה
בטומאת בשר דהא תאני
ספא דתין דבר שאינו
נוהג בכל הובחים היינו
עולה מדבר שאינו נוהג
בכל הובחים הטומאה, ואי
בטומאת בשר מאי איכא
נוהגת בכל הובחים מי
משכחת בשר זבח טמא
ההותר, אלא בטומאת
גברי ומאי אינה נוהגת
בכל הובחים וערל
וטמא משלחין קרבנותיהן
וקריבין, דלא גרשי מבכרי
ותנן בשקלים בכרי ששלח
עולתו ממדינת חום ושילח
עמוהו בסנין קרבין משלו
כ"י, ותנן נמי בגטין
השולח טמאנו ממדינת
הים מקריבין אותה בחוקת
שהוא קיים כ"י. ותנינן
בירושלמי דהוא האהל
גברי במשך זבח שלמים
גרי, יכול השוחט לערלים
ולטמאים היא בלא ידעה,
חיל מקריב אותה בלא
ידעה ואין השוחט לערלי
ולטמאין בלא ידעה, מכאן
שהערל והטמא משלחין
קרבנותיהן דכהנים אכלו
לחן ורואין הן. (ואפי'
[אבל] בפסח לא ערל
ולא טמא אין משלחין
פסחיהן דהא איש לפי
אכלו תכוסו כתיב והני לאו
בני אכילה וניהו, ואמר
רבינא שום טומאה פריך
ולערלם ירשא בטומאת
בשר סיפא בטומאת גברי.
איבעית אימא ירשא וסיפא
בטומאת בשר ומאי אינה
נוהגת בכל הובחים, דאילו
כל הובחים בין נטמא חלב
ובשר קיים ובין נטמא
בשר וחלב קיים, וירק את
הדם כרבינן לימר קמן,
ואלו פסח נטמא חלב כ"י
ודברים פשוטין הן. והאי
דפריך ואל תוכיח טומאה
שהותרה מכללה, בפסח
שבא בטומאה פריך. ותנן
פסח הבא בטומאה נאכל
בטומאה שלא בא בתחלתו
אלא לאכילה.

האי מחוסר מעשה בו'. הקשה ריב"א דפ"א אלו עוברין (דף מו):
מסיק כמישה צ"ט מי שרי משמע אי הוה שרי אמרינן הואיל
אע"ג דמחוסר מעשה ומירך ר"י דהאי מעשה דמילה חשיב טפי א'
כי לית ליה אקולא וכו'. נראה דרז חסדא לא פסל אלא מדרבנן
דמדאורי' לא שייך לחלק בין לחומרא לא לחומרא הואיל
כלל אפי' לחומרא וכן מוכח בר"פ שני
שעירים (וימא ד"ג): דקאמר רבינא
השתא דלמנר ר"ח מחוסר הגרלה
כמחוסר מעשה דמי פי' אם שחט שעיר
יום הכפורים צמון היה פטור משום
דמחוסר הגרלה אי לאו משום דחו'
לשעיר חילון שלמים (6) ששחטן קודם
פתיחת ההיכל פטור מחוסר פתיחה
כמחוסר מעשה דמי אלמא לית ליה
הואיל אפילו לחומרא ואין להקשות אי
מדרבנן היאך יתחייב פסח אחר הא
קמייתיה חולין לעורה לא היא כיון דלא
זירוק הדס אינו יוצא ומוטר ללאת
באחר וכן מוכח צידד' לולין דלמנר
רז לא זרק את הדס חייב לעשות
פסח אחר כ"י (7) (תימה דהשתא לרב
אשי דמחשבת ערלים המנווין לכ"ע
פסל אף צוריקה לחומרא ואין להקשות אי
מאן דמכשר וסבירא משמע איכא
דהשתא כשאנינו מנווין לא פסלה
כ"ש צמנווין):

מאי שנא טומאה דפשיטא איה
ומאי שנא ער'ה דמספקא
איה. תימה לרשב"א דלמא טומאה
פשיטא ליה משום דלפינן טומאת
גברי מטומאת בשר ודי תימא דמשמע
ליה דאי פשיטא לן צטומאת גברי
דלא עשה זה מקצת טומאה ככל
טומאה הוא הדין צערה משום
דמדח קרא דלפי' אכלו נפקי ותו'
הוה שייך למיץ מומן מכל מקום מאי
קאמר דנין דבר שלא הותר מכללו
כו' הא ע"כ איכא למילף טפי טומאת
גברי מטומאת גברי דמי ליה בכל ז'
מדנילף טומאת גברי מומן דלא דמי ליה כלל
וכיון דפשיטא לן צטומאה דגברי
פשיטא לן נמי צערה כיון שיש
להשוותם והיכי קצני למילף ערלה
מומן ואומר ר"י דטומאת גברי נמי
איכא למימר דנילף טפי מומן מדנילף
מטומאת בשר משום דלפינן פסול
מחשבה ממשול מחשבה ולין תוכיח
טומאת בשר דלא הו' פסול מחשבה:
ער' משלח קרבנות וטמא משרח
בו'. כרזי עקיבא אמיא
דמרזי ערל כי טמא צמניה (דף ד':)
דאי לאו הכי לייתי איהו גופיה
קרבנותיו וקשה לר"י (8) צריס צגניה
(9) שמה פטור מן הטמא שגאמר
וצלח שמה אבדתם שמה כל שישנו
צביאה ישנו צבאה וכל שאינו כו'
משמע דטמא אינו משלח שום קרבן
דצהוהו קרא גופיה כתיבי שאר
בטומאת

בהאי קרא קמייפלגי יוגרצה לו לכפר עליו
עליו ולא על חבורו רבה חבורו דומיא
דידיה מה הוא דבר כפרה אף חבורו דבר
כפרה לאפוקי האי ערל דלאו בר כפרה הוא
ורב חסדא סבר האי ערל נמי כיון דבר חיובא
הוא בר כפרה הוא [הואיל] דאי בעי מתקן
נפשיה (10) ומי אית ליה רב חסדא הואיל והא
איתמר (11) האופה מיו"ט לחול רב חסדא אמר
לוקה רבה אמר אינו לוקה רבה אמר אינו
לוקה אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים
חזי ליה השתא נמי חזי ליה ולא לקי רב
חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל בשלמא
דרבה אדרבה לא קשיא הכא מחוסר מעשה
התם דלא מחוסר מעשה אלא דרב חסדא
אדרב חסדא קשיא אמרי כי לית ליה רב
חסדא הואיל לקולא לחומרא אית ליה אמר
ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא קתני
הואיל וערלה פוסלת וטומאה פוסלת מה
טומאה לא עשה בה מקצת טומאה ככל
טומאה אף ערלה לא עשה מקצת ערלה ככל
ערלה האי טומאה היכי דמי אילימא בטומאת
גברי ומאי לא עשה בה מקצת טומאה ככל
טומאה דאי איכא ארבעה וחמשה גברי
טמאין וארבעה וחמשה גברי טהורין לא פסלי
לחן טמאין לטהורין גבי ערלה נמי הא לא
פסלי דתנן למולין ולערלים כשר מאי שנא
טומאה דפשיטא ליה ומאי שנא ערלה
דמספקא ליה אלא בטומאת בשר ומאי לא
עשה בה מקצת טומאה ככל טומאה דאילו
איטמי חד מאברים האי דאיטמי שרפינן ליה
ואיך אכלינן ליה במאי אוקימתא בטומאת
בשר אימא סיפא דנין דבר שאינו נוהג בכל
הובחים מדבר שאינו נוהג בכל הובחים ואל
יוכיח זמן שנוהג בכל הובחים ומאי טומאה
אי נימא טומאת בשר אמאי אינו נוהג בכל
הובחים אלא פשיטא בטומאת גברי ומאי
אינו נוהג בכל הובחים דאילו בכל הובחים
ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ואילו בפסח
ערל וטמא אין משלחין פסחיהן רישא
בטומאת בשר וסיפא בטומאת גברי א"ל אין
שם טומאה קא פריך ואיבעית אימא סיפא
נמי בטומאת בשר ומאי אינו נוהג בכל
הובחים דאילו (12) בכל הובחים בין שנטמא

חלב ובשר קיים בין שנטמא בשר וחלב קיים זורק את הדם ואילו בפסח נטמא
חלב ובשר קיים זורק את הדם נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם במאי
אוקימתא בטומאת בשר אימא סיפא דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר שלא
הותר מכללו ואל תוכיח טומאה שהרי הותרה מכללה במאי אילימא
בטומאת
קרבנות ועולותים וצמיחים וגו' ואומר ר"י דמכל מקום דווקא צמניה צביאה קפיד קרא ואע"ג דכל הקרבנות כתיבי צקרא לא
קאי אכוליה דהא מעשרות ותרומה כתיבי נמי התם (13) ועוד קשה לר"י טמא איך משלח קרבנות והא זעי סמיכה ואפילו למאן דלמנר
צביאה צמקת לא שמה צביאה ליכא למימר אפסר דמעילי ידיה וסמך דהא צפרק כל הפסולים (וצמיס דף ג'). אמרינן כל הסומך ראשו
ורזו מכניס מאי טמא כל כחו צעינן ומירך ר"י דהכא מיירי צעופות וכן משני בכל הגט (גיטין דף כח:). אי נמי צבכרו ומעשר דלא
זעי סמיכה דמתן פירק שתי מדות (מנחות דף קג:). וצברנן נשים (14) ליכא לאוקמי משום ערל: [וע"ש מוס' צימות קד: ד"ה דלמנר:]
צילימא

(6) וצמיס ד': [ג. מ.],
(7) וימא ס. ע"ש,
(8) נעל מו: צילי כ"א,
(9) לקמן ע"ש, (10) [סא:],
(11) [ד"ה מה:], (12) [צמנתו:],
(13) [לקמן ע"ש:], (14) [מכאן
שיך לע"ש:] (ט) רש"י מ"י,
תורה אור השלם
1. וקפד קדו על ראש
העלה וירצה לו לכפר
עליו: וקרא א ד
הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה כי לית וכו'
ששחטן בתרין קרבין
פסחים היכל: (ב) ד"ה
ערל וכו' וקשה לר"י
דאמר בתוס':
האופה מיו"ט לחול
לאחר ששחט אפי', דהא
דלא לחול הוא (צ"ב)
כ"א. לאחר שחלל וגמר
שחטתו, דפשיטא לן דלא
חזי ליה מדי האירעה על
אורחא שהוא חול (ע"ש)
(ג) לוקה. משום י"א
מעשה כל מלאכה (ס"ח).
הואיל ואי מקלעי ליה
אורחים. איך יתחייב לפסח
זה היום (ס"ח).
מוסף רש"י
האופה מיו"ט לחול
לאחר ששחט אפי', דהא
דלא לחול הוא (צ"ב)
כ"א. לאחר שחלל וגמר
שחטתו, דפשיטא לן דלא
חזי ליה מדי האירעה על
אורחא שהוא חול (ע"ש)
(ג) לוקה. משום י"א
מעשה כל מלאכה (ס"ח).
הואיל ואי מקלעי ליה
אורחים. איך יתחייב לפסח
זה היום (ס"ח).
מוסף תוספות
א. מעשה גדול. מוס'
שליך. ב. עין מוס' שלפני
שמהו כ' א מה טומאת
בשר לא עשה בה מקצת
טומאה ככל טומאת גברי
טמאין. ג. מה טומאת
בשר לא עשה בה מקצת
טומאה ככל טומאת גברי
טמאין. ד. שם נגמ'. תנא הערל
הטמא פטורין מן הראיה,
בשלמא טמא וכו' איש
ערל מנלן. הא מני רבי
עקיבא מדברי רבי
כטמא וגו'. ה. [ועל דין]
לא שייך לימר דקאי.
תוס' שליך. ו. דלא בעי
סמיכה דדין פריך פריך כל
הגט (כח:). וכו' והא בעי
סמיכה ומשני בנשים. ט.